

CERCETĂRI ASUPRA ORNITOFAUNEI BAZINULUI VITICOL ODOBEȘTI

Mihai Mihalciuc

a. Prezentarea fizico-geografică a zonei

Bazinul viticol Cotești, cu o suprafață de aproximativ 115 kmp, e așezat în glacisul subcarpatic, la o altitudine cuprinsă între 130-85 m.

Climatul este continental, cu temperatura medie anuală de 8°-9°C; media lunii celei mai reci e -3°C, iar a celei mai calde +16°C. Primul îngheț apare între 10 octombrie-1 noiembrie, ultima zi de îngheț are loc în perioada 11-21 aprilie.

Iernile sunt lungi și friguroase, primăverile scurte și bogate în precipitații, toamnele lungi, cu precipitații puține.

Regimul pluviometric e cuprins între 650-700 ml, cu maxim în lunile mai-iunie.

Vânturile dominante, în toate anotimpurile, bat dinspre NE (Crivăț), vânturile calde, mai rare, dinspre S și SE sunt aducătoare de ploaie.

Rețeaua hidrografică e reprezentată prin câțiva afluenți ai râurilor Milcov, Râmna și Râmnic. Solul este format din aluviuni, cernoziomuri, pietrișuri, prundișuri, grohotișuri, elemente calcaroase (loess ce conține calcar cu oxizi de Fe).

Prundișurile, pietrișurile și grohotișurile aerează solul, asigură scurgerea apelor, cumulează căldura solară pe care o cedează apoi treptat noaptea, constituind astfel solul cel mai favorabil culturii viței de vie. Apele torențiale și pâraiele formează însă ogașe în acest sol slab, îl degradează, aducând schimbări în aspectul morfologic, ceea ce necesită lucrări de protecție.

Vegetația.

Întinsele zone deluroase acoperite de viță de vie sunt mărginite în partea vestică de păduri de foioase cu fag și gorun, cireș sălbatic, plop, paltin, frasin sau carpen, cu un bogat subarboret și numeroase plante ierbacee.

Întinsele plantații viticole, zonele împădurite, terenurile degradate, cursurile de ape, alcătuiesc biotopi și microbiotopi, biocenoze și ecosisteme variate, în care avifauna se află în raporturi numerice și de asociere specifice, foarte diferite.

b. Metode de lucru

Studiul bibliografic al unor lucrări similare, a fost urmat de efectuarea unor cercetări calitative și cantitative ale ornitofaunei din zonă.

Ca metodă de lucru, am folosit metoda observațiilor vizuale și ascultării, metoda traseelor, metoda capturării păsărilor cu plase și a inelării lor și, parțial, recensământul cuiburilor.

Observațiile, colectările, inelările, efectuate în 15 localități (tabela 2), au fost completate cu datele științifice ale colecției ornitologice a muzeului.

c. Rezultatul cercetărilor

Au fost depistate în zonă un număr de 67 specii, aparținând la 25 familii din 8 ordine (tabela 1).

După originea geografică, predomină speciile palearticte (25 specii = 37,33%), urmate de cele europeo-turkestanice (13 specii = 19,40%), formele europene (12 specii = 17,93%) și cele holarctice (7 specii = 10,44%), fiind și ele bine reprezentate.

Din punct de vedere al stabilității în zonă, marea majoritate (27 specii = 40,29%) sunt sedentare, multe migratoare (20 specii = 29,85%) și oaspeți de iarnă (8 specii = 11,95%).

Marea majoritate consumă hrană animală (45 specii = 67,16%), 13 specii (19,41%) sunt vegetariene și 9 specii omnivore (13,43%).

d. Concluzii

Prezența sectoarelor de ecoton în zona colinară, cuprinsă între localitățile Cârlișele și Slobozia Bradului, cu pâlcuri de păduri de foioase, plantații de viță de vie, mozaicul de livezi și culturi agricole, determină existența unor avicenoze locale formate prin asocierea speciilor din două avifaune alăturate.

Datorită unor condiții specifice ale biotopului cercetat, nu putem vorbi de existența unor specii stenotopice, în cazul acestui biotop – via –, dar numărul relativ mare de specii euritopice, denotă existența unor condiții preferate de păsări, în unele perioade ale anului.

Putem situa zona cercetată în cadrul landșaftului de cultură, în care speciile sinantropice, adaptate la viața în apropierea omului (*Hirundo rustica*, *Passer domesticus*, *Streptopelia decaocto* etc.) sunt și ele bine reprezentate.

Unele specii (graurul, vrabia), cu regim de hrană preponderent animal, distrug primăvara și la începuturile verii cantități colosale de lăcuste și alte insecte, dar devin, prin numărul lor mare – stoluri de mii de exemplare – după coacerea strugurilor, foarte păgubitoare pentru vii.

Pagubele acestor păsări, așa numite „păgubitoare” pentru om, depind totdeauna de numărul indivizilor, de locul unde se găsesc, de anotimp etc. Poate fi redusă paguba, prin alungarea stolurilor din zona plantațiilor viticole, cu diferite sperietori sau chiar limitând numărul lor prin împușcare.

Deoarece bazinul viticol Cotești prezintă ca sistem în evoluție sub influența omului, o relativă stabilitate și fiindcă procesul de expansiune ale unor specii (*Streptopelia decaocto*, *Motacilla flava*) pe direcția SE-NV au depășit deja zona, nu se prevăd modificări ale compoziției, în specii, ale avifaunei.

În ce privește frecvența în zonă a diferitelor populații de păsări, se poate remarca, în funcție de variațiile condițiilor climatice (temperatură, umiditate, secetă etc.), abundența sau sărăcia hranei, modul de realizare a posibilităților de cuibărit, factorii de împușcare (dușmani, boli), gradul mare de labilitate al unor specii.

Astfel, verile secetoase din anii 1980, 1984, prin micșorarea debitelor hidrografice, secarea unor torenți, cu o scădere paralelă a biomasei faunei nutritive, au influențat densitatea și limitele de răspândire ale unor specii legate de apă (*Motacilla*, *Cinclus*).

Speciile răpitoare, care se hrănesc cu rozătoare, și-au căutat locuri de cuibărit mai apropiate de locurile bogate în hrană, chiar păsările care se hrănesc cu semințe sau bace, precum și cele untomofage, și-au schimbat în parte locurile de cuibărit, în acești ani de secetă, urcând peste limita normală de cuibărit, în căutarea resurselor bogate în hrană.

Speciile xerofile (Alauda, Saxicola) slab reprezentate în anii ploioși, au fost mai numeroase, în dauna speciilor hidrofile.

Privind densitatea (ne referim la „densitatea specifică” a unei specii și nu la compararea mecanică a densității aparente a diferitelor specii întâlnite într-un anumit loc) s-a constatat că 11 specii au densitate mică, 35 medie și 21 au densitate mare (tabela 1).

Numărul mare de specii insectivore din zonă, păsările răpitoare diurne, dar mai ales cele nocturne, frânează înmulțirea excesivă și nedorită a dăunătorilor plantelor cultivate, limitează numărul rozătoarelor.

E necesară ocrotirea acestor păsări prin asigurarea condițiilor optime de trai (instalarea de hrănituri pe timpul iernii), asigurarea liniștii necesară reproducerii (instalarea de cuiburi artificiale și amenajarea de locuri pentru cuibărit.

Nr.	Specia	Originea geografică	Fenologie	Regim trofic	Densitatea în zonă	Localitatea observării
1	<i>Accipiter gentilis</i>	H	S	AN	++	1, 6, 11
2	<i>Buteo lagopus</i>	A	OI	AN	+	5
3	<i>Aquila pomarina</i>	E	M și P	AN	+	3
4	<i>Circus macrourus</i>	T	M-S	AN	+	10
5	<i>Circus pygargus</i>	ET	M	AN	+	7
6	<i>Falco peregrinus</i>	C	OI rar S	AN	++	4, 8, 10, 12, 13
7	<i>Falco tinnunculus</i>	TP	M-S	AN	++	5, 6, 10, 13
8	<i>Perdix perdix</i>	ET	S	AN	++	5, 9
9	<i>Coturnix coturnix</i>	E	M și S	O	+++	1, 11, 14, 15
10	<i>Columba palumbus</i>	ET	M	VEG	++	2, 3, 13, 14
11	<i>Columba oenas</i>	ET	M-S	VEG	++	1, 4, 11, 12, 15
12	<i>Streptopelia decaocto</i>	IA	S	VEG	+++	1, 15
13	<i>Streptopelia turtur</i>	ET	M	VEG	+++	2, 4, 8, 11, 14
14	<i>Cuculus canorus</i>	P	M	AN	++	1, 3, 7, 9, 12, 15
15	<i>Athene noctua</i>	TM	S	AN	++	1, 15
16	<i>Coracias garrulus</i>	ET	M	AN	+	7
17	<i>Upupa epops</i>	E	M	AN	++	5, 14, 15

18	<i>Picus canus</i>	P	S	AN	++	9, 15
19	<i>Dendrocopos major</i>	P	S	AN	++	11, 14
20	<i>Dendrocopos syriacus</i>	M	S	AN	++	7, 12, 15
21	<i>Dendrocopos leucotos</i>	P	S	AN	++	8